

Martin Fahlgren

Minoritetsaktioner som revolutionär taktik/strategi

De massiva protesterna och demonstrationerna mot det rasistiska polisvåldet och rasismen överhuvudtaget i USA måste givetvis stödjas av varje socialist och progressiv människa. Men som alltid vid utbrott av radikala rörelser sker också en hel del som är problematiskt sett ur revolutionär synvinkel, i synnerhet sådant som vandalism, plundring och annat, oftast utfört av en liten minoritet i marginalen av massmanifestationerna.

Svaret på frågan hur socialister ska förhålla sig till sådant är inte självklart. Vissa anser att det handlar om naturliga inslag i kölvattnet på berättigade revolter och det därför inte heller bör ifrågasättas och kritiseras. Andra går längre och anser att även medvetna socialister i vissa lägen mycket väl kan företa spjutspetsaktioner med våldsinslag, såsom sabotage, fysiska attacker mot polis och politiska motståndare.

Vilken funktion har sådana minoritetsaktioner? Hur ska revolutionärer se på sådana? Ska vi applådera och heja på? Eller ska vi kritisera och försöka bekämpa den typen av aktiviteter?

I denna artikel diskuteras dessa problem huvudsakligen med utgångspunkt från historiska exempel.

Allmänt kan sägas att många minoritetsaktioner, särskilt med våldsinslag eller sabotage av olika slag, är problematiska ur ett revolutionärt perspektiv. Det finns heller inget enkelt svar, som gäller alla former av minoritetsaktioner, utan man måste ta hänsyn till de faktiska förhållandena och vilka slags aktioner det handlar om. Men givetvis finns det allmänna riktlinjer som kan och bör fungera som vägledning.

Den marxistiska och den anarkistiska ståndpunkten

Inom den revolutionära rörelsen har det alltid funnits två huvudinriktningar:

Å ena sidan en som haft som målsättning att organisera, mobilisera och radikaliserar *massorna* så att dessa tar saken i egna händer via *massaktioner* – grundtanken är att en revolution måste vara massornas eget verk. Bakom denna strategi ligger också en syn på hur större grupper av människor radikaliserar – det sker inte i första hand genom propaganda och agitation, utan det är kamperfarenheterna som leder till att man börjar ifrågasätta gamla ”sanningar” om det bestående samhället och söka efter radikala svar på sina frågor.¹

Å andra sidan finns en inriktning som lägger stor vikt vid ”*direkta aktioner*” utförda av små konspirativt organiserade grupper. Baktanken är ofta att man via radikala, ibland spektakulära handlingar ska kunna avslöja klassamhället och väcka massorna.

Den första inriktningen är den som marxister (åtminstone i teorin) utgått från. Den andra är det främst anarkister som stått för, även om det funnits marxistiskt inspirerade grupper som agerat via minoritetsaktioner, samtidigt som det också funnits anarkister och anarko-syndikalister som huvudsakligen sysslat med massarbete och masskamp.

Minoritetsaktioner kan vara av olika slag, och det finns ingen anledning att vara emot fredliga demonstrationer, bojkotter och annat som syftar till att avslöja eller klargöra vissa förhållanden, t ex miljöproblem, uttrycka stöd för förtryckta minoriteter eller strejker, protestera mot krig och upprustning, polisvåld eller liknande. Men sådana aktioner måste vara möjliga att

¹ Frågan om hur de stora massorna uppnår ett fördjupat revolutionärt klassmedvetande har analyserats och diskuteras länge i den marxistiska rörelsen, bl a av Ernest Mandel, se t ex avsnittet ”Proletär klasskamp och proletärt klassmedvetande i [Om leninismen](#) och kapitlet ”Kampen om massorna” i [Från klassamhälle till kommunism](#).

göras begripliga för större grupper av människor och kan inte ha som målsättning att ersätta massornas egen aktivitet. Detta betyder normalt också att man bör undvika användning av våld och annat som kan göra det svårare att få fram aktionens politiska syfte.

Generellt gäller att våld som tillgrips av militanta aktivister bör undvikas, särskilt när samhällsförhållandena är sådana att aktionerna med stor sannolikhet framstår som stötande för ”vanligt folk” och gör att aktivisterna i praktiken isoleras från massorna. I ett land där våldet är en del av vardagen, så är naturligtvis våldsanvändning mindre problematiskt, men även här bör det användas med stor försiktighet, och främst i form av självförsvar i samband med massaktioner (strejker, demonstrationer, lokaler osv som attackeras av polis eller högerextremister osv).

Det handlar följaktligen inte om att avvisa våldsanvändning i alla lägen, men våld bör användas sparsamt och återhållsamt och främst defensivt.

Minoritetsaktioner, även sådana som inte löper större risk att väcka allmänhetens avsky, bör tillgripas sparsamt, eftersom även lyckade sådana riskerar att passivisera massorna. Aktioner som utförs av ”hjältar” eller små eliter, kan lätt leda till att de ersätter eller ”substituerar” massornas egen aktivitet, som är avgörande för att nå framgång, särskilt på längre sikt. Och ännu värre är det om massorna ogillar aktionerna och den revolutionära rörelsen därmed fjärrar sig från eller stöter bort massorna.

En uppenbar risk med militanta aktioner utförda av små tätt sammanslutna grupper är att de lätt kan utnyttjas av provokatörer och underlättar införande av lagar och andra åtgärder som begränsar demokratin, stärker våldsmaskinen, ökar repressionen m m. Och när det gäller att bekämpa sådana grupper så har statsapparaten alltid övertaget.

Ytterligare en fara med illegala minoritetsaktioner (såsom våld riktade mot polis eller andra myndigheter, sabotage och liknande) är att de lätt leder till en ond spiral där de som utför aktionerna som svar på repressionen drivs allt längre in i en illegal, underjordisk existens, allt mer avskild från masskampen och där den egna gruppens fortsatta existens och aktioner alltmer blir ett självändamål. Exempel på detta är stadsgerillorna i Europa från slutet av 1960-talet (se nedan).

En grundtanke i marxismen är det som Marx & Engels formulerade redan i Kommunistiska manifestet, att ”arbetarklassens befrielse måste vara dess eget verk” och detta bör tolkas i bokstavligt, dvs att frigörelsen inte kan åstadkommas av små minoriteter utan kräver masskamp. Därför är huvuduppgiften att utarbeta och tillämpa en politik som syftar till att mobilisera och radikaliserar massorna, och att allt som försvårar detta bör undvikas.

I fortsättningen kommer främst ges exempel på extrema former av minoritetsaktioner, ofta väpnat våld, som lett till stora bakslag. Detta betyder inte att andra former av minoritetsaktioner är helt okej, utan även sådana motverkar ofta det vi vill åstadkomma.

Aktuella erfarenheter

Det var inte så länge sedan som det var vanligt med våldsaktioner utföra av ”autonoma” grupper även i Sverige. De som utförde dessa var främst AFA och ”svarta blocket” och tog formen av stenkastning mot polis, fönsterkrossning och annan skadegörelse, men även fysiska attacker mot meningsmotståndare (i vissa fall t o m ”hembesök” och misshandel av individer) förekom.

I detta sammanhang kan nämnas Göteborgskravallerna 2001, som förutom massdemonstrationer även åtföljdes av vandalism och andra våldsaktioner som ”det svarta blocket” inspirerade till och utförde. Enligt min mening blev konsekvenserna av våldsamheterna huvud-

sakligen negativa, dvs de tog udden av massdemonstrationerna och ledde till att många vanliga människor som deltagit från början passiviserades.²

En annan typ av minoritetsaktioner har från 1990-talet och framåt utförts av djurrättsaktivister. Deras handlingar har inte fått lika negativa konsekvenser som ”svarta blockets”, men jag betvivlar att de spelat särskilt stor roll för att ändra allmänhetens syn på det som djuraktivisterna syftat till att avslöja eller stoppa. De gånger de främst varit ute efter att dokumentera och sprida kunskap om missförhållanden har de säkert gjort en hel del nytta, men det är mycket tveksamt att rena sabotagehandlingar givit några positiva effekter (t ex lössläpp av minkar, med de konsekvenser som detta fått för både minkarna och djurlivet f ö).³

Någon kanske menar att Gula västarna (Frankrike) och de aktuella antirasistiska demonstrationerna och upploppen i USA efter mordet på afroamerikaner visar att det är helt okej med våldsaktioner. Men för det första så handlar det i båda fallen om verkliga *mass*aktioner, och USA är dessutom ett mycket våldsamt samhälle där i synnerhet grovt våld från polisens sida är en del av vardagen. Mot bakgrund av det kan man ha en viss förståelse för de plundringar m m som följt i massmanifestationernas spår, men även i sådana fall bör revolutionärer verka för att stoppa skadegörelse, plundringar osv, som på sikt leder till att rörelsen urartar och marginaliseras i stället för att väcka allt större massor i kamp mot förtrycket och för ett bättre samhälle.

Men låt oss nu ta en titt på mer ”tunga” historiska exempel på minoritetsvåld och de konsekvenser de fört med sig.

Rent allmänt kan sägas att all historisk erfarenhet visar att det är mycket svårt (närmast omöjligt) att kombinera radikala minoritetsaktioner med massarbete. Folkvännerna (narodnikerna) i slutet av 1800-talet i Ryssland är ett exempel på detta. Det var genom att göra upp med den inriktningen som marxisterna lyckades störta tsarismen och även genomföra en social revolution (att revolutionen senare urartade är en annan sak). Det som folkvännerna åstadkom var att mörda enskilda representanter för förtryckarna (bl a en tsar). Men eftersom förtryckarna snabbt ersattes med andra, förändrade man egentligen ingenting som rubbade själva systemet, utom att bidra till att förtrycket skärptes och att många av de själva offrade sina liv.

Stads- och landsbygdsgerillor

Gerillorna i Latinamerika, vilka växte fram inspirerade av den kubanska revolutionen (som segrade 1959) är ett annat exempel. De flesta slutade med svåra nederlag (det mest kända är väl Che i Bolivia). Förutom i Kuba (1956-59), så var det egentligen bara i Nicaragua (1978-79), som gerillakampen segrade, men i båda fallen hade man från ett tidigt stadium haft en djup massförankring och den väpnade kampen var inte bara en angelägenhet för små minoriteter (och lägg även märke till att gerillakampen inte var särskilt långvarig).

De latinamerikanska erfarenheterna finns väl dokumenterade och diskuterade. T ex fördes en grundlig debatt om gerillalinjens i Fjärde Internationals i början av 1970-talet – se [Argentina och Bolivia - ett bokslut](#) av Hugo Blanco, Peter Camejo, Joseph Hansen m fl, Se även [Kritik av vapnen 1](#) av Régis Debray (som var en av dem som tidigt varmt förspråkade gerillalinjens, men som senare kom på andra tankar).

² Se [Till medlemmarna i Arbetarmakt](#) av Anders Hagström, som vid den aktuella tidpunkten var medlem i Arbetarmakt, som hade en oklar eller positiv inställning till ”svarta blockets” agerande.

³ I artikeln [Anarkismen & sabotaget — en granskning](#) diskuterar Per-Erik Wentus sabotageaktioner mer principiellt och de risker sådana för med sig – t ex att de öppnar vägen för provokationer. En känd svensk provokatör var IB-agenten Gunnar Ekberg, som i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet infiltrerade både Vietnamrörelsen och Palestinarörelsen, samt maoistorganisationen KFML. Hans aktiviteter har bl a beskrivits av Jan Guillou. Att utnyttja infiltratörer och provokatörer är mycket vanligt bland säkerhetstjänster. Inte minst är FBI och CIA kända för omfattande sådana aktiviteter.

Från slutet av 1960-talet bildades också "stadsgerillor" eller terroristceller i Europa, såsom RAF/Baader-Meinhof-ligan i Tyskland och Röda brigaderna i Italien, Japanska Röda Armén, samt Weathermen⁴ och Svarta pantrarna i USA. De flesta av dessa grupper åstadkom egentligen mycket litet av betydelse förutom att de bidrog till att polis, polisbevakning, infiltration och andra repressiva åtgärder stärktes i hög grad.

Tyska kommunisterna 1918-23

De första åren efter första världskriget fanns i den Kommunistiska internationalens en stark ultravänsteristisk strömning, inte minst i det tyska kommunistpartiet. Den yttrade sig bl a i mycket tveksamma upprorsförsök.

Ett särskilt sorgligt exempel är "Marsaktionen" 1921, då de tyska kommunisterna försökte åstadkomma revolution genom att tillgripa sabotage, väpnade attacker mot polisstationer och rena provokationer. De trodde sig kunna väcka massorna på detta sätt, fast resultatet blev bara ett svidande nederlag: de övergavs av massorna och äventyret slutade med att många militanter hamnade i fängelse och att partiet förlorade hälften av sina medlemmar. Till bedrövelsen hör att det tyska KP inspirerades till dessa idiotier av Kominterns representanter, främst ungern Bela Kun, men även Karl Radek och andra.⁵

Personligen är jag övertygad om att Marsaktionen i praktiken kraftigt underminerade möjligheterna till en tysk revolution – när de objektiva förutsättningarna ett par år senare var mycket gynnsamma, var partiet så försvagat och demoraliserat – ledningen, organisationen, medlemmarna, massinflytandet osv – att man inte kunde utnyttja den möjligheten utan det hela slutade med ett nytt fiasko. Därmed banade man också väg för nazisterna att ta över.

Händelserna i Tyskland har noga behandlats och analyserats av den franske marxisten Pierre Broué i hans arbete [Révolution en Allemagne](#)⁶. En svensk översättning av avsnittet om Marsaktionen finns på marxistarkivet, se [Den tyska revolutionen – Märzaktion](#).

En annan läsvärd bok är Rob Sewells *Germany 1918-1933 – Socialism or Barbarism*. Den är betydligt kortare än Broués, samtidigt som den behandlar perioden ända fram till nazisternas maktövertagande.

De spanska anarkisterna

Anarkismen fick tidigt en stark ställning i Spanien – redan i mitten av 1800-talet kan man finna frön till anarkistiska grupperingar i Spanien.⁷

Den spanska anarkismen har en lång historia av minoritetsvåld bakom sig – terroristorganisationer uppstod redan i mitten av 1870-talet.

Hur denna terrorism fungerade i praktiken och de konsekvenser den fick, beskrivs i boken [Syndikalismen vid makten](#) av César M Lorenzo (själv anarkosyndikalist).

Anarkisterna började tillgripa terrorism i stor skala efter nederlaget för "kantonupproret" 1873. Detta behandlar Lorenzo i första bokkapitlet, med början i ett avsnitt med rubriken "Rörelsen går under jorden. Regionalfederationens tillbakagång (1874-1881)".

Men här bör det påpekas att det också fanns en syndikalistisk inriktning, "Kollektivisterna", som faktiskt fick majoritet i CNT-kongressen 1882 och som förespråkade en betydligt för-

⁴ Se George Novack: [Marxism och neo-anarkistisk terrorism](#).

⁵ Teoretiskt motiverades denna politik med "offensivteorin", som gick ut på att man genom en aggressiv "offensiv" skulle kunna driva fram ett revolutionärt uppror.

⁶ Boken finns i engelsk översättning: *The German revolution*

⁷ För en kortfattad historik om spanska anarkismen, se George Woodcocks [Anarkismen i Spanien](#).

siktigare politik, för att skola arbetarna, bygga fackliga organisationen osv. Den terroristiska inriktningen var således inte allenarådande.

Terrorismen fick ordentligt fart i Barcelona från 1891. Aktionerna ledde till en ond våldsspiral. Inte minst blev polisförföljelserna allt mer omfattande, med godtyckliga arresteringar, tortyr osv och det blev allt vanligare att "misstänkta" avrättades med argumentet att de försökt fly. Lorenzo kommenterar:

Terrorismens, kontraterrorismens och våldets maskineri hade kommit i gång på allvar till stor glädje för extremisterna, som trodde sig kunna väcka folket ur dess dvala och hoppades på en snart utbrytande revolt, och även till stor glädje för alla reaktionärer som fick tillfälle att förintar arbetarrörelsen och förstärka polisapparaten.

På lite sikt resulterade detta i att terrorismanhängarna minskade i antal och att "kollektivisterna" och även det nybildade socialistiska partiet (och dess fackförening UGT) stärktes. Och efter ett tag avtog terrorismen.

Men den dog inte. Kring 1919 fick den ny fart. Och nu började också överklassen att tillgripa terror i stor omfattning, genom att rekrytera egna terrorband ("pistoleros") som mördade anarkister, arbetare och andra misshagliga element. Lorenzo:

24 mars-14 april 1919: Generalstrejk i hela Katalonien för att protestera mot dessa drakoniska åtgärder. Regeringskris. Myndigheterna ger oinskränkt fullmakt åt de professionella mördarna i arbetsgivarnas tjänst.

Under loppet av 1919: Oupphörliga oroligheter på landsbygden i Andalusien. I Barcelona ägnar sig polisinspektören Bravo Portillos lejda mördare åt systematisk utrotning av syndikalistiska militanter, samtidigt som de sätter åt en del arbetsgivare som anses vara alltför försonligt inställda till arbetarna. Frammot september månad är det den falske baronen Koenig och hans band som tar över. De står under myndigheternas beskydd (befälhavaren för Katalonien, de civila och militära guvernörerna i provinsen Barcelona).

Oktober 1919: Arbetsgivarklassen och polisen bildar "fria fackföreningar" i syfte att knäcka CNT. Det rör sig i själva verket bara om en terrororganisation bestående av några "gula" katolska arbetare och av lösdrivare som mobiliserats upp för att jaga anarkister.

...

Januari 1920: Anarkister anförda av Angel Chueca anfaller kasernerna i Zaragoza. Generalstrejk i den aragoniska huvudstaden. Undantagstillstånd. I Barcelona uppstår de första anarkistiska "aktionsgrupperna". De förnyar "handlingens propaganda" och går i kamp mot Arbetsgivareföreningens pistoleros.

...

November 1920–oktober 1922: Den nye guvernören Severiano Martínez Anido och polischefen Miguel Arlequí söker undertrycka arbetarrörelsen i Barcelona genom brutal förföljelse.

Början av 1923: Strejkerna blir flera över hela landet.

13 september 1923: General Primo de Rivera tar makten med kungens stöd. Den genom förföljelserna decimerade CNT inväntar inte myndigheternas förbud utan upplöser sig själv för att bättre kunna organisera den underjordiska verksamheten, som kommer igång i maj 1924.

Denna period avslutas således med att det upprättas en militärdiktatur. Lorenzo sammanfattar:

Under hela perioden 1919-1923 fick de aktiva syndikalisterna utstå fruktansvärda lidanden. De som inte mördades på öppen gata föll offer för "lagen om flykt". Anhållna syndikalister släpptes på någon övergiven plats och sköts sedan ihjäl under förevändning att de försökt fly. Hundratals arbetare föll sålunda för polisens kulor medan de som hade större tur blev inspärrade på tukthus eller fördes i handbojor och till fots, bevakade av ridande civilgardister, från ena änden av Spanien till den andra, till dess de stupade av utmattning. Men CNT:s män lät sig inte avskräckas av den

terrorapparat som överklassen och regeringen satt upp. De slog brutalt tillbaka, gav igen slag för slag. De sköt ner omedgörliga arbetsgivare, poliser, professionella mördare och jagade förgäves ”odjuret” Martínez Anido, de lyckades ta livet av Bravo Portillo, regeringschefen Eduardo Dato (8 mars 1921), greve Salvatierra, kardinalen Soldevilla...

Givetvis var det mycket svårt att bedriva massarbete och masskamp under sådana omständigheter. Och under militärdiktaturen förbjöds CNT, och dess militanter och anhängare förföljdes brutalt. Det gick så långt att i början av 1930-talet trodde de flesta marxisterna (såväl socialister som kommunister) att CNT var mer eller mindre borta ur leken. De visade sig ha fel, men det är en annan historia, och när CNT återuppstod så var det under en period då det rådde masskamp och allmänt revolutionärt uppsving (och den individuella terrorismen spelade mycket liten roll).

När man studerar den spanska anarkosyndikalismen så framgår tydligt att masskampen fick det allt svårare när den individuella terrorn hade stor omfattning, vilket inte är särskilt förvånande, eftersom terrorismen också åtföljdes av allt hårdare repression.

Under sådana omständigheter tenderar den individuella terrorn att bli allt värre och hämndaktioner mot förtryckarna blir ett självändamål. Våldsspiralen skapade ett klimat där även personer i den egna rörelsen råkade illa ut och mördades – om de misstänktes vara förrädare eller man helt enkelt ansåg att de hade felaktiga (för kampen skadliga) uppfattningar.⁸

Den individuella terrorn lyckades heller inte skaka det bestående systemet – resultatet blev i stället ett allt brutalare förtryck, där tortyr och mord, kamouflerat som ”död under flyktförsök” blev vardagsmat och där enskilda företagare, godsägare, köpmän osv anlidade ”egna” mördarband för att terrorisera vänstern och likvidera obekväma personer, inklusive konkurrenter(!) – mycket av denna terrorism tillskrevs givetvis också anarkister.

Om våld mot enskilda poliser, politiska motståndare osv.

Hur ska då revolutionärer förhålla sig till representanter för statens våldsapparat, t ex poliser, eller till t ex strejkbrytare och andra som hamnat på motståndarsidan? Vissa, speciellt politiskt oskolade, kan frestas till att hämnas på individer, t ex misshandla poliser, politiska motståndare eller strejkbrytare som man lyckats få tag på.

Detta är ingen bra idé och medvetna revolutionärer har för det mesta försökt avstyra sådant. I t ex strejkarna i Sverige i början av 1930-talet (som Ådalen -31 och Klemensnäs i Västerbotten året därpå⁹) utmärkte sig ledande lokala kommunister genom att aktivt förhindra misshandel av strejkbrytare och poliser.

Ett ännu mer lärorikt exempel är hur den peruanske bondeledaren Hugo Blanco och den väpnade bonderörelsen hanterade polisen och de väpnade styrkorna under den väpnade kampen i Peru på 1960-talet. Blanco redogör för detta i boken [Jord eller död](#). Dels så försökte man vinna lägre befäl och soldater (och man lyckades ibland även med detta). Dels behandlade man tillfångatagna humant, man varken misshandlade eller dödade dem, utan man gav dem mat, plåstrade om dem, redogjorde för sin kamp och dess syften och släppte dem sedan – detta skapade sympati och räddade förmodligen flera revolutionärers liv, inklusive Blancos eget, när de blev tillfångatagna. Det gjorde det möjligt för dem att senare återuppta kampen.¹⁰

⁸ Det sistnämnda är inte alls ovanligt. Även Svarta pantrarna mördade egna, det mest kända fallet är förmodligen mordet på organisationens kvinnliga bokhållare Betty Van Patter 1974. Se [Murder of Betty Van Patter](#).

⁹ Min far deltog i ”Klemensnäs-kravallerna”, som beskrivs i avsnittet ”Tredje omröstningen” i [Pappersmassestrejken 1932](#) av Tom Olsson.

¹⁰ Rena rama motsatsen till den av Hugo Blanco ledda bonderörelsen är den maoistiska *Sendero Luminoso* (Den lysande stigen), som 1980 inledde väpnat uppror i Peru. Man använde sig konsekvent av terrordåd, tortyr, likskändning och offentliga avrättningar. Man dödshotade och dödade inte bara poliser, militärer och represen-

Slutord om våldsanvändning

Vårt mål är en värld helt utan våld. Vår strävan är en kamp som innehåller så lite våld som möjligt. Väpnad kamp är klassfiendens hemmaplan. De förtryckta och utsugna kan aldrig vinna ”rent militärt”, eftersom motståndaren alltid har mycket större våldsresurser. Vi kan vinna genom att kapitalets resurser smälter samman, att de blir obrukbara. Ett exempel är hur Hugo Blanco vann över poliser och fångvaktare till sin sida (se ovan).

Detta utesluter inte att våld för att förhindra massakrer och övergrepp kan bli nödvändigt. Men vi måste alltid sträva efter att minimera våldet. Även den ”goda sidan” brutaliseras i ett krig.

Lästips

Den aktuella revolten i USA

[Vänsterpress om revolten i USA – början av juni 2020](#)

[Vänsterpress om protesterna mot rasismen i USA – mitten av juni 2020](#)

[Vänsterpress om protesterna mot rasismen i USA – slutet av juni 2020](#)

I [Teser om upproret](#), ett uttalande från den radikala tidskriften *Spectre*, applåderas fönsterkrossning, plundring, nedbränning av polisstationer m m, dvs. ”militanta” aktioner utförda av ganska små grupper. Detta är problematiskt och om det fortsätter så, då kommer med stor sannolikhet massrörelsen att försvagas och statens våldsapparat stärkas. Om verkligen revolutionen hade stått på dagordningen, då skulle en del av dessa aktioner varit försvarbara, men så är det inte.

Författarna till ”Teser om upproret” citerar Rosa Luxemburg. Citatet lyder:

Denna motsättning mellan uppgiftens intensitet och de bristande förutsättningarna för att lösa den under den revolutionära utvecklingens begynnelsefas resulterar i att de aktuella revolutionsstriderna formellt sett slutar med nederlag. Men revolutionen är den enda form av ’krig’, där slutsegern endast kan vinnas genom en serie ’nederlag’, och även detta utgör en av revolutionens särpräglade livsbetingelser.

För det första bör man veta att Rosa Luxemburg skrev artikeln, som hade rubriken ”Ordning härskar i Berlin”, i januari 1918, dvs vid en tidpunkt då revolutionen jäste i hela Europa. Artikeln publicerades efter att den tyska revolutionen hade råkat ut för en del bakslag, men var långt ifrån död. Dagen därpå mördades dock Rosa Luxemburg själv.

Rosa Luxemburg skrev dessa rader för att hålla modet uppe hos revolutionärerna, för att de inte skulle ge upp, utan fortsätta den revolutionära kampen. De kan tolkas som att hon menade att proletariatet *måste* genomgå nederlag för att samla erfarenhet. ”Batongernas pedagogik” kallades en sådan inställning tidigare. Så tänker uppenbarligen tesförfattarna, som skriver: ”Vi är fullt medvetna om att vi kan förlora slaget i kampen för att vinna kriget.”

Men att använda Rosa Luxemburgcitaten så är olycksbådande. Nederlag är inget önskvärt, utan givetvis ska man sträva efter att vinna segrar och flytta fram positionerna. Och motgångarna bör man lära av för att helst kunna undvika fler bakslag.

Betänk att de tyska kommunisterna efter Rosas död faktiskt kastade sig ut i en politik som ledde till en ”serie nederlag”. Med berått mod! Det ledde till demoralisering och missade möjligheter att ta verkliga moralstärkande steg framåt. Mot den ultravänsteristiska politiken med ”revolutionär offensiv” ställde kritikerna inom den tyska kommunistiska rörelsen parollen om arbetarklassens enhetsfront och förkastade den omarxistiska politiken att försöka ta makten i

tanter för de härskande klasserna, utan även aktivister i andra vänsterorganisationer (t ex hotade man att döda Hugo Blanco). Man likviderade också ”förrädare” i de egna leden, bönder som opponerade sig osv.

en situation där arbetarklassens majoritet inte var med på tåget. Det är genom *delsegrar* som proletariatet kan stärkas, samla erfarenheter, stärka sin moral och sammanhållning.

Alltsedan den svarta medborgarrättsrörelsen tog fart i USA under 1950-talet har de svartas kamp för frigörelse frambringat åtskilliga viktiga talesmän och ledare. Den mest kända är givetvis Martin Luther King. En som idag är mindre känd, men inte desto mindre viktig är revolutionären Malcolm X. Se Anders Hagström: [Malcolm X och den svarta rörelsens historia](#) (som även tecknar den historiska bakgrunden), samt samlingen [Malcolm X talar](#).

Klassiker om terrorism

Hal Draper: [Marx och Engels om "terrorism"](#)

Lenin: [Om individuell terrorism vs masskamp](#).

L Trotskij: [Om terrorism](#).

Anarkismen

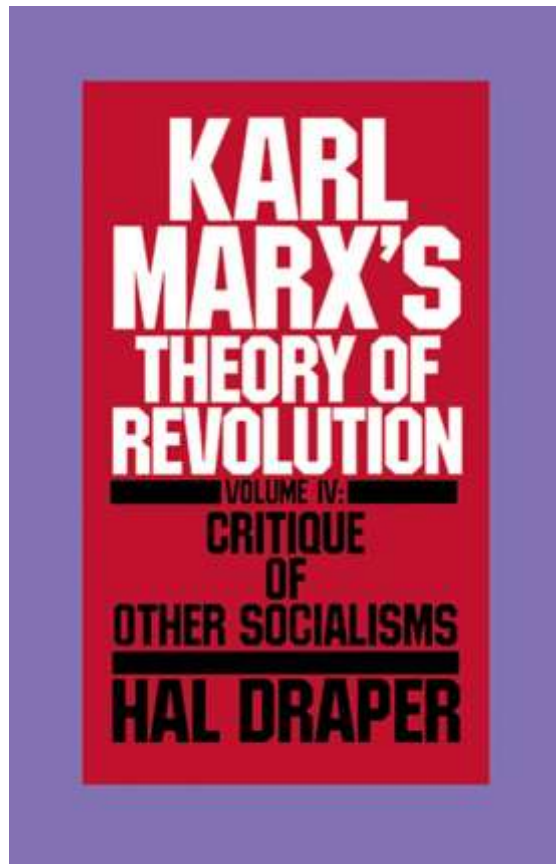
Spanien: [Syndikalismen vid makten](#) av César m Lorenzo och [Anarkismen i Spanien](#) av George Woodcock

Anders Carlsson: [I huvudet på en anarkist](#)

Rodney Edvinsson: [Anarkismen – vilket alternativ?](#) och [Anarkismen ur marxistisk synvinkel](#).

Per-Erik Wentus: [Anarkismen & sabotaget — en granskning](#).

Fjärde bandet i amerikanske marxisten Hal Drapers arbete om *Marx' revolutionsteori* behandlar "kritik av andra socialismer".

En svensk översättning av boken kommer på marxistarkivet i höst.

En ganska stor del av boken behandlar anarkismen, som började växa fram under mitten av 1800-talet, med frontfigurer som Proudhon och Bakunin. När Marx och Engels så småningom insåg vad anarkisterna under Bakunins ledning försökte göra (de inledde en hemlig kampanj

för att ta över och krossa Första internationalen) arbetade de hårt för att motverka dem. Drapers beskrivning av framförallt Bakunins teorier är förödande och avslöjande av åtminstone den tidens ”frihetsivrare”.

Tyskland 1921-23

Pierre Broué: [Den tyska revolutionen – Märzaktion.](#)

Paul Levi: [Vår väg – Mot kuppmentaliteten](#) och [Vad är brottet: Marsaktionen eller att kritisera den?](#) – Levis försvarstal vid CK-möte (tidsdokument, 1921)

August Thalheimer: [Kampen för enhetsfront i Tyskland, 1920-1923](#) (tidsdokument)

Gerillakampen i Latinamerika

Hugo Blanco, Peter Camejo, Joseph Hansen m fl: [Argentina och Bolivia - ett bokslut](#)
Regis Debray: [Kritik av vapnen 1.](#)

Martin Fahlgren: [Régis Debray och den latinamerikanska gerillan](#)

Joseph Hansen: [Che Guevaras sju misstag](#)

Marxister och våldsanvändning

1941 genomfördes en s k upprorsrättegång mot de amerikanska trotskisterna. Huvudåtalad var Socialist Workers Partys nationella sekreterare *James P Cannon*. Rättegången handlade till stor del om våldsanvändning. Cannon hävdade här kraftfullt att marxister var *emot* offensivt minoritetsvåld, men *för* att använda försvarsvåld, t ex mot fascistattacker. Han hävdade också att de revolutionära socialisterna strävade efter en fredlig revolution, utförd med folkmajoritetens stöd, men att risken var stor att våld inte gick att undvika eftersom den gamla härskande klassen skulle tillgripa vapenmakt för att förhindra detta.

Rättegångsprotokollet är en intressant och lärorik läsning, som handlar om många aspekter av revolutionär politik, se [Socialism inför rätta.](#)